

داوری دعاوی مالکیت فکری از مجرای رویکرد حقوق بین الملل و حقوق ایران

علی کمیلی پور
دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده علوم انسانی و حقوق، دانشگاه
آزاداسلامی، واحد اصفهان، اصفهان، ایران.

مآئده چینی ساز
دانشجوی دکتری فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشکده علوم انسانی و حقوق، دانشگاه
آزاداسلامی، واحد اصفهان، اصفهان، ایران.

فائزه مجلسی
دانشجوی کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشکده علوم انسانی و حقوق،
دانشگاه آزاداسلامی، واحد اصفهان، اصفهان، ایران

چکیده: داوری یکی از طرق مهم و جایگزین حل و فصل اختلافات است، حل و فصل اختلافات حقوقی از طریق داوری نسبت به دادرسی دارای مزیت‌هایی است مانند سرعت داوری نسبت به دادرسی همچنین، مورد رضایت و توافق طرفین بودن داور، خواه توافق، ضمن قرارداد باشد و خواه پس از بروز اختلاف. وانگهی اختلافات مرتبط با مالکیت فکری نیز از حوزه های تخصصی داوری می باشد، ولی در ایران مغفول مانده، بررسی داوری پذیری دعاوی مالکیت فکری از اهداف این پژوهش است. از سوی دیگر موضوع حقوق مالکیت فکری به عنوان یک موضوع تخصصی نیازمند تجربه، دانش و تسلط بر قواعد بین المللی مرتبط می باشد. با این حال این پرسش که چه دعوایی از حوزه مالکیت فکری توان ورود به پروسه داوری را دارند، با بررسی پیش نویس قانون جامع داوری و سیاست های اجرایی اقدامات ملی مربوط به مالکیت صنعتی مصوب ۱۳۹۲ و مرکز تخصصی داوری و ایپو و داوران متخصص در حوزه داوری پاسخ داده خواهد شد که نشان از توجه ویژه به داوری دعاوی مالکیت فکری دارد و نشان می دهد که وجود دادگاه صلاحیت دار مالکیت فکری در تهران نافی داوری نیست و داوری در حوزه قراردادهای انتقال و بهره برداری مالکیت فکری، مالکیت علائم ثبت نشده می تواند امکان پذیر باشد.

واژگان کلیدی: حقوق مالکیت فکری، داوری بین المللی، حل و فصل اختلافات، مرکز داوری و ایپو.

طبقه بندی JEL: طبقه بندی موضوعی مسأله اصلی تحقیق. این طبقه بندی از سایت http://www.jaml.ir/article_251234.html قابل استخراج است. ضمناً برگردان فارسی این طبقه بندی در سایت فصلنامه علمی فقه و حقوق نوین، در قسمت "برای نویسندگان" به آدرس http://www.jaml.ir/article_251234.html موجود می باشد.

داوری به عنوان یک اصطلاح رایج در مدیریت تعارض و به عنوان روشی برای حل اختلاف به کار می رود که ممکن است توسط یک فرد، گروه یا نهاد، به صورت رسمی یا غیررسمی و با هدف عدم طرح دعوا در محکمه و مراجع قضایی، انجام می شود. محرمانه بودن و سرعت در رسیدگی های مبتنی بر داوری را می توان یکی دیگر از مزایای آن در مقابل رسیدگی های قضایی عنوان نمود؛ بخشی از این سرعت، به علت یک مرحله ای بودن نظام رسیدگی در آن می باشد، درحالیکه نظام رسیدگی قضایی، معمولاً حداقل دو مرحله ای است. قابلیت اجرای گسترده رأی صادره از نهاد داوری در مقایسه با رسیدگی قضایی نیز دیگر مزیت رسیدگی های مبتنی بر داوری نسبت به رسیدگیهای قضایی است (سالومون [1]، ۲۰۱۳: 3)؛ از طرفی در حوزه مالکیت فکری و داوری پذیری این حوزه بحث و نظر فراوان است و اختلافات در خصوص حق اختراع، کپی رایت، علائم و اسامی تجاری، از مهم ترین اختلافات مطرح در حوزه مالکیت فکری است. مباحثی مانند اعتبار حق فکری، مالکیت حق فکری، انتقال و ثبت حقوق فکری از عمده مباحث قابل طرح می باشد. داوری پذیری دعوی فوق در حقوق ایران در حاله ای از ابهام بوده و این سوال را مطرح خواهد کرد که آیا داوری در حل و فصل اختلافات حقوق مالکیت فکری در عرصه ی بین المللی کاربرد دارد؟ و در فرض پاسخ مثبت، چه دعاوی در این حوزه قابلیت طرح در داوری را دارند و موضع حقوق ایران چیست؟ مسلماً رسیدگی به دعاوی فوق در مرکز داوری وایپو به عنوان یک مرکز تخصصی امکان پذیر است، سرعت و محرمانگی از ویژگی های داوری وایپو است، توانایی صدور دستور موقت، استفاده از وسایل ارتباطی آنلاین و توجه به مواردی چون اسرار تجاری و داده های رایانه ای از عمده مزایای این سازمان و داوری آن نسبت به قواعد داوری ایران است. از سوی دیگر ایجاد مرکزی که داوران متخصص در حوزه مالکیت معنوی داشته باشد یک ضرورت اجتناب ناپذیر در ایران می باشد (تفرشی، اسدی نژاد، ۱۳۸۷: ۱۰۸) با وجود سکوت قانون داوری تجاری بین المللی و منطبق با ماده ۵۹ قانون ثبت اختراعات، حل اختلافات حوزه مالکیت فکری در شعبه ای تخصصی از محاکم عمومی تهران انجام می

شود، وانگهی پیش نویس قانون داوری ایران با قید یک بند و یک تبصره ذیل ماده ۳ پیش نویس خود، موارد قابل طرح و غیرقابل طرح این حوزه را واکاوی نموده است. به رغم تثبیت داوری به عنوان یک شیوه حل و فصل اختلاف در معاملات تجاری بین المللی و رشد روزافزون داوری های بین المللی، داوری پذیری دعاوی حقوق مالکیت فکری در نظامهای حقوقی مختلف، همچنان مناقشه برانگیز است (حبیبی و شوشتری، ۱۳۹۹: ۱۴۳)، اغلب کشورها، دعاوی مرتبط با نقض حقوق و قراردادهای بهره برداری را قابل ارجاع به داوری می دانند؛ زیرا در این قسم دعاوی، منفعت عمومی وجود ندارد (رضایی، ۱۳۹۵: ۱۴-۱۳) اما قابلیت ارجاع اختلافات مربوط به «اعتبار» حق اختراع و علامت تجاری و همچنین «مالکیت» این حقوق به داوری، برای مدت طولانی، مسئله ای بحث برانگیز بین حقوقدانان در کشورهای مختلف بوده است (حبیبی و شوشتری، ۱۳۹۹: ۱۵۰). در این پژوهش ضمن تعریف مفاهیم کلیدی و بنیادین، به بررسی تاریخچه داوری وایپو در سطح بین المللی پرداخته، قوانین ایران را مرور نموده و ضمن نتیجه گیری پیشنهاداتی را خطاب به فعالان عرصه مالکیت فکری و داوری خواهیم نمود.

2- تبیین مفاهیم

2.1- حقوق مالکیت فکری و مصادیق آن

حق مالکیت فکری عبارت از حق فرد بر اندیشه و کالای نشأت گرفته از فکر می باشد. سازمان تجارت جهانی در چهارچوب موافقت نامه تریپس، ضمن برشمردن مصادیق این حق از قبیل حق مؤلف و حقوق جانبی، علائم جغرافیایی، علائم تجاری، طرح های صنعتی، حق اختراع، طرحهای ساخت مدارهای یکپارچه و اطلاعات افشاء نشده، به تعیین استاندارد و معیارهای حداقلی جهت حمایت از آنها می پردازد و به طور کلی مالکیت معنوی، حق فرد بر اندیشه خود و کالا و خدمات نشأت گرفته از آن می باشد. (کمیلی پور و همکاران، ۱۴۰۰: ۱۷۵) بر اساس ماده ۳۰ قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری ایران، علامت تجاری آن است که این امکان را برای اشخاص فراهم آورد تا کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از

هم تشخیص دهند. به بیانی دقیق تر، هر کلمه، ترسیمات دستی یا هندسی، شکل یا ترکیبی از این دست که بتواند میان کالاها یا خدمات تمایز ایجاد کند علامت تجاری محسوب می شود. مصداق دیگر حقوق مالکیت فکری نشانه های جغرافیایی می باشد. طبق قانون حمایت از نشانه های جغرافیایی ایران چنین نشانه ای مبدأ کالائی را به قلمرو یا ناحیه ای از کشور منتسب می سازد [2]. چنین نشانه ای به مخاطبین خود پیام می دهد که یک کالا در یک منطقه خاص پدید آمده و دارای ویژگی های مخصوص به خود می باشد که فقط در آن منطقه یافت می شود. از دیگر مصادیق، طرح های صنعتی هستند. منظور از این طرح ها جنبه های تزئینی به کار رفته در یک شیء شامل قالب ها، اشکال، رنگ آمیزی ها و غیره است که به محصول نوعی جذابیت ظاهری می دهد. به عبارت دیگر می توان گفت طرح های صنعتی، جنبه های زینتی و نمادین یک محصول مفید و مورد استفاده عمومی را مورد حمایت قرار می دهند. (وکیل، ۱۳۸۸: ۶۳).

2_2_ حق اختراع

یکی از مهم ترین انواع حقوق مالکیت معنوی، حق اختراع می باشد. قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری ایران، اختراع را نتیجه تفکر فرد یا افراد دانسته است و اعتقاد بر آن است باید برای نخستین بار، فرآیند یا فرآورده های خاص را ارائه نماید و یا بتواند حداقل تلاش کند تا مشکلی را در یک حرفه، یا صنعت و مانند آن، حل نماید. (رئیس، ۱۳۸۸: ۱۰۶)

2-3- علائم تجاری

بر اساس ماده ۳۰ قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری آن است که قادر باشد این امکان را برای اشخاص غیر فراهم آورد تا کالاها یا خدمات اشخاص حقیقی یا حقوقی را از هم تشخیص دهند، به بیانی دقیق تر، هر کلمه، ترسیمات دستی یا هندسی، شکل یا ترکیبی از این دست که بتواند میان کالاها یا خدمات تمایز ایجاد کند قطعاً علامت تجاری محسوب شده و قابل ثبت خواهد بود. امروزه با توجه به گستردگی و تنوع تولیدات در بخش کالا و خدمات، استفاده از علائم تجاری و نحوه حمایت از آن از اهمیت ویژه برخوردار می باشد. عمده ترین

خصوصیت یک علامت تجاری و یا صنعتی، این است که شرکت ها محصولاتشان را از محصولات شرکت های دیگر متمایز نمایند و قدرت انتخاب مصرف کننده را ارتقا دهند. (شمس، ۱۳۹۲: ۲۷)

2_4_ قرارداد لیسانس مالکیت فکری

عده ای در تعریف لیسانس بر جنبه ایجابی آن تأکید می کنند و آن را اعطای حق بهره برداری از محصولات فکری می دانند، در مقابل عده ای لیسانس را مجوزی می دانند که به مجوز گیرنده داده می شود برای انجام کاری که اگر آن مجوز را نمی داشت، صاحب مال فکری می توانست تحت عنوان ناقض حق مانع اقدام او شود [3]. (بونر، ۲۰۰۵: ۲۰) که پاره ای از تعاریف مبتنی بر معنای اولیه و سنتی قرارداد بوده و برخی تعریفی موسع از قرارداد لیسانس ارائه نمودند. در تعریف سنتی و مضیق از این قرارداد، لیسانس چیزی بیشتر از تعهد به عدم تعقیب نیست، در حالی که بر اساس دیدگاه مدرن لیسانس قراردادی است که به موجب آن، مالک حقوق و امتیازات خود نسبت به مال فکری را به طور فعالانه ای به دیگری انتقال می دهد تا شخص اخیر بتواند از این حق بهره برداری کند [4]. ریموند و جف، ۲۰۱۰: ۸ و ۹) با توجه به مراتب فوق در تعریف لیسانس می توان گفت، قرارداد لیسانس عبارت است از اعطای کلی یا جزئی حق استفاده از مال فکری، مجاناً یا در برابر عوض.

2-5- داوری بین المللی و روش های غیر قضائی حل اختلاف

داوری روشی است که با استفاده از آن دو یا چند شخص ذی نفع حل و فصل مساله ای را به یک یا چند شخص دیگر محول می کنند که اختیارشان را از قرارداد خصوصی و نه از مقامات یک دولت اخذ کرده اند. (داوید [5]، ۱۹۸۳: ۵)

فرآیند حل و فصل اختلافات بدون مرافعه قضایی در دادگاه مانند داوری، میانجی گری، مساعی جمیله و مذاکره این فرآیند معمولاً محرمانه، کمتر رسمی و کمتر استرس زا در مقایسه با رسیدگی توسط دادگاه می باشد. (کمیلی پور، ۱۳۹۷: ۱۳۸)

6_2_ داوری موردی، سازمانی [6] و داوری سریع

اما زمانی که یک حق فکری بدون وجود قرارداد نقض شود، اختلافات خارج از قرارداد محسوب می شود.

اشخاص حقیقی و حقوقی می توانند به مرکز سازش و داوری واپیو رجوع کنند. رجوع کنندگان ممکن است دارای تابعیت های یکسان و یا متفاوتی باشند. دولت ها نیز می توانند در صورت توافق اختلافات خود را به مرکز ارجاع نمایند. مسلماً در این روش، امکان مراجعه افراد خصوصی علیه دولتها به داوری واپیو وجود خواهد داشت (ضیایی و جوادی، ۱۳۹۸ : ۱۴۲-۱۴۱)؛ با این حال، مراجعه به داوری، نیازمند رضایت طرفین در قرارداد فی مابین خواهد بود. سازمان جهانی مالکیت فکری (واپیو) از سال ۱۹۹۴ درصد برآمد قواعد مقررات کنوانسیون برن را که از سال ۱۹۷۱ دست نخورده باقی مانده بود به روز کند تا تحولات ناشی از گسترش فناوری های اطلاعات و ارتباطات نظیر نرم افزار ها و پایگاه های داده و مبادلات الکترونیکی را پوشش دهد. (لوفنند، ۱۳۹۰ : ۳۱۱)

این امر در سال ۱۹۹۶ در قالب یک عهد نامه ی جدا از کنوانسیون برن صورت گرفت. این موافقت نامه که به «معاهده واپیو» شهرت یافته در ۲۴ مارس ۲۰۰۴ دارای ۴۶ عضو بوده است. (پولود، ۲۰۰۷ : ۸۸۸) [8]

اهداف مورد نظر معاهده ی واپیو به خوبی در دیباچه ی آن بیان شده است (مشیریان، ۱۳۳۹ : ۵۴)

الف) گسترش و تضمین حمایت از حقوق پدید آورندگان آثار ادبی و هنری به گونه ای موثر و هماهنگ

ب) استقرار قواعد بین المللی جدید و توضیح برخی از قواعد موجود به منظور پاسخگویی به پرسش های مطرح شده به تبع تحولات صورت گرفته در عرصه های اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فنی.

ج) اذعان به تحولات و مقتضیات فنون اطلاعاتی و ارتباطی که تاثیر قابل ملاحظه ای بر خلق و بهره برداری از آثار ادبی و هنری داشته است.

داوری که توسط یک نهاد مانند اتاق بازرگانی بین الملل، دادگاه داوری بین المللی لندن، مرکز داوری بین المللی دبی، مرکز تجاری بین المللی دبی، اداره نمیشود طرفین بنابراین باید همه جنبه های داوری بینشان را مشخص کنند به عنوان مثال تعداد داوران، انتخاب کردن داوران، قانون حاکم، آئین یا فرآیند داوری.

در مقابل در داوری سازمانی، یک نهاد تخصصی نقش اداره روند داوری را برعهده میگیرد هر نهاد مجموعه قواعد خود را دارد که یک چهارچوب برای داوری می باشد در نظر داشته باشید روند داوری سریع توسط موسسه داوری اتاق بازرگانی استکهلم و واپیو اولین بار ارائه شد. طرفین داوری درخواست هایی را ارائه می کنند و خواهان مهلت کوتاه تری در اجرای فرآیند داوری می شوند داوری سریع بیشتر مناسب برای اختلافات با ماهیت ساده تر می باشد.

3_ مرکز داوری واپیو

سازمان جهانی مالکیت فکری در سال ۱۹۹۴ مبادرت به تاسیس «مرکز سازش و داوری واپیو [7]» نمود. این مرکز از اکتبر ۱۹۹۴ کار خود را رسماً در ژنو آغاز کرد. این مرکز واجد ساز و کار داوری برای حل اختلافات ناشی از مالکیت فکری است. چهار روش حل اختلاف توسط واپیو ارائه می شود که عبارتند از: (۱) کارشناسی؛ (۲) سازش؛ (۳) داوری سریع؛ (۴) داوری. (زارع و رادمندی، ۱۳۹۷ : ۸۶)

اختلافات مطروحه در واپیو، ممکن است یکی از ماهیت قراردادی و یا خارج از قرارداد را داشته باشند، اختلافات قراردادی مانند قراردادهای حق اختراع، پروانه بهره برداری، توافقات استفاده هم زمان از علائم تجاری، پروانه بهره برداری نرم افزارها، قراردادهای توزیع محصولات داوری، قراردادهای دانش بنیان، قراردادهای پژوهش و توسعه و قراردادهای انتقال دانش فنی.

د) با توجه به اهمیت استثنایی که حمایت از آثار ادبی و هنری در چهارچوب حق مولف در تشویق خلق آثار ادبی و هنری دارد.

ه) اذعان به ضرورت حفظ تعادل بین حقوق و منافع عموم به ویژه در زمینه آموزش، پژوهش و دسترسی به اطلاعات، همان طور که از کنوانسیون برن بر می آید (زرکلام، ۱۳۸۸: ۴۶۰)

«معاهده وایپو» در واقع نوعی توافق خاص در چهارچوب ماده ۲۰ کنوانسیون برن است که هدف از آن اعطای حمایت های بیشتر از آثار ادبی و هنری است و نباید با کنوانسیون برن مغایرت داشته باشد.

از حیث حقوق مورد حمایت، با توجه به تبعیت معاهده از کنوانسیون برن، مسلم است که حقوق مذکور در کنوانسیون اخیر همچنان برای پدید آورندگان آثار، ادبی و هنری وجود خواهد داشت که از آن جمله می توان به حق ترجمه، حق تکثیر، حق پخش اشاره کرد.

1_3 اختلافات مطروحه در وایپو

رایج ترین انواع اختلافات مربوط به حقوق مالکیت فکری شامل: اختلافات مربوط به ثبت اختراع می باشد، آمار نشان می دهد که ۲۹٪ از دعوای مطروحه در حوزه حقوق مالکیت فکری مربوط به حق ثبت اختراع است. اختلافات مربوط به ثبت اختراع و واگذاری یا بهره برداری آن زمانی قابل داوری است که شرط داوری در قرارداد پیش بینی شده باشد، با این حال در باب اعتبار یک ثبت اختراع اکثر قوانین کشورها هنوز صلاحیت انحصاری برای دادگاه های ملی قائل هستند. اختلافات علائم تجاری منبع عمده دیگری از اختلافات حقوق مالکیت فکری است. طبق آمار، ۲۱٪ اختلافاتی که توسط وایپو رسیدگی می کند، اختلافات مربوط به علامت تجاری است. اختلافات این حوزه معمولاً از انتساب علائم تجاری بدون مجوز و یا ایجاد علائم تجاری مشابه و گمراه کننده ناشی می شود و سبب گمراهی اشخاص ثالث می گردد.

اختلافات مربوط به کپی رایت معمولاً شامل کلیه موارد نقض قرارداد مربوط به حق چاپ و تنظیمات قراردادی مربوط به حق

چاپ است. طبق آمار وایپو، ۱۶٪ اختلافات ثبت شده در مرکز داوری و میانجیگری، اختلافات مربوط به حق چاپ است. (سایت داوری بین المللی، آخرین مراجعه، ۱۴۰۰/۱۱/۰۱)

(<https://www.international-arbitration-attorney.com/fa/international-arbitration-and-intellectual-property-ip-disputes/>)

2_3 ویژگی های داوری

برای داوری می توان ۴ ویژگی در نظر گرفت:

اولین ویژگی داوری، قراردادی بودن آن است، تا طرفین اختلاف جهت حل اختلاف، بر طبق قرارداد به داورها اختیار رسیدگی دهند، مسلماً در فرض نبود قراردادی، داورها حق اظهار نظر، مداخله و صدور رای ندارند. این ویژگی، وجه تمایز داوری از رسیدگی قضایی می باشد. (جورجیوس، ۲۰۰۸: ۲۴) [9]

دومین ویژگی داوری، این است که داورها با اصدار رای خود، اختلاف را حل و فصل می کنند و این خصوصیتی است که داوری را از دیگر شیوه های جایگزین حل اختلافات متمایز می کند، چرا که قدرت و صلاحیت داوران در رسیدگی و صدور رای است که سبب می شود تا رای مزبور حتی بر خلاف نظر یکی از طرفین یا هر دو آنان باشد.

سومین ویژگی داوری، آن است که آنچه داوران به نام رای صادر می کنند، باید مستند و موجه است. بنابراین داوران بدون ملاحظه مقررات قابل اعمال بر اختلاف و قرارداد موجود بین طرفین، نمی توانند رای صادر کنند.

ویژگی چهارم داوری، نهایی و الزام آور بودن آن است و نمی توان از رای داوری در دادگاه تجدیدنظر خواهی کرد.

در نظر داشته باشید که رای داور شکل خاصی ندارد، ولی باید در شکل به مقررات داوری و در محتوی به خواسته های طرفین پاسخ گوید. رای داور باید مدلل باشد و مخالف قوانین موجود حق نباشد. وقتی که رای صادر شد داور فارغ می شود و رای او قطعی و لازم الاجراء است و ارزش امر مختومه را دارد. (خزاعی، ۱۳۸۶: ۱۱) با این تفاسیر داوری حقوق مالکیت

فکری به سبب داشتن ویژگی های فوق الذکر و همچنین سرعت بالا و محرمانگی از طرق محبوب رسیدگی در حوزه حقوق بین الملل است. این ویژگی های مثبت با فرامین دستور موقت موجود در مقررات داوری واپو، تکمیل می شود.

3_3 نمونه آرا داوری واپو در حوزه مالکیت فکری

سه نمونه از پرونده های داوری مالکیت فکری مطروحه در واپو در ذیل بررسی می شود

در یکی از پرونده های حوزه پتنت یا حق اختراع، یک مخترع اروپایی که دارای پتنت در استرالیا، کانادا، اروپا و ایالات متحده است، لیسانس حق اختراع خود را به یک شرکت آسیایی واگذار کرده بود. این لیسانس یا قرارداد بهره برداری حاوی یک شرط داوری واپو بود که یک دیوان داوری سه نفره را پیش بینی کرده بود. طرفین در مورد اینکه چه کسی باید هزینه تمدید پتنت یا حق اختراع را بپردازد اختلاف نظر داشتند. در نهایت شرکت آسیایی مجوز را فسخ کرد و پس از آن مخترع اروپایی درخواست داوری را ارائه کرد و ادعای خسارت کرد. سه داور منصوب از تخصص مالکیت فکری قابل توجه و مهارت های زبانی لازم برخوردار بودند که به آنها امکان می داد مدارک را به زبان های مختلف بررسی کنند. پس از یک سری تبادل نظر و بررسی شواهد، دیوان ۱۴ ماه پس از شروع داوری رای صادر کرد. دیوان با توجه به اینکه شرکت آسیایی حق فسخ قرارداد را نداشته است، شرکت را به پرداخت خسارت و بازگرداندن نمونه های اولیه، طرح ها و اسنادی که در چارچوب لیسانس رد و بدل شده بود به مخترع محکوم نمود.

در پرونده دیگری با حوزه علائم تجاری، یک شرکت توسعه دهنده نرم افزار آمریکای شمالی، علامت تجاری برای نرم افزار ارتباطی در ایالات متحده و کانادا به ثبت رسانده بود. یک تولید کننده سخت افزار کامپیوتر مستقر در جاهای دیگر علامت تقریباً یکسانی را برای سخت افزار کامپیوتر در تعدادی از کشورهای آسیایی به ثبت رساند. هر دو طرف در حوزه های قضایی مختلف در رابطه با ثبت و استفاده از علائم خود درگیر مراحل قانونی بوده اند. هر یک از طرفین عملاً دیگری را از ثبت یا استفاده از علامت متعلق به خود در حوزه قضایی که در آن

دارای حقوق بودند، منع کرده بودند. به منظور تسهیل استفاده و ثبت علائم مربوطه خود در سراسر جهان، طرفین یک توافقنامه همزیستی منعقد کردند که حاوی یک شرط داوری واپو است. زمانی که شرکت آمریکایی شمالی سعی کرد علامت تجاری خود را در یک کشور آسیایی خاص به ثبت برساند، به دلیل خطر اشتباه گرفتن با علامت قبلی طرف مقابل، درخواست رد شد. شرکت آمریکای شمالی از طرف دیگر درخواست کرد که به این شرکت کمک کند تا بتواند علامت خود را در آن کشور آسیایی به ثبت برساند و هنگامی که طرف مقابل امتناع کرد، شرکت آمریکایی، مراحل داوری را آغاز کرد. پس از پیشنهادات ارائه شده توسط مرکز، طرفین یک وکیل تخصصی مالکیت فکری را به عنوان داور انحصاری منصوب کردند. داور انحصاری به راه حل توافقی پیشنهاد شده توسط طرفین، که اعطای مجوز توسط سازنده سخت افزار را با شرایط مناسب به شرکت آمریکای شمالی، از جمله تعهد به ارائه گزارش های دوره ای به طرف دیگر، ارائه می کرد، عملی کرد.

و در نهایت در پرونده ای با موضوع کپی رایت یا حق نسخه برداری، تهیه کنندگان فیلم از مکزیک، پرتغال و اسپانیا، قرارداد تولید مشترک فیلمی را برای یک فیلم انیمیشن منعقد کردند. این توافقنامه مقرر می داشت که هر گونه اختلاف در این حوزه، بر اساس قوانین داوری سریع واپو توسط یک داور منفرد مطابق با قوانین مکزیک حل و فصل شود. یک سال پس از انعقاد قرارداد، شرکت مکزیک به طور یکجانبه قرارداد را با ادعای نقض قرارداد، فسخ نمود. طرفین از پرتغال و اسپانیا درخواستی را برای داوری سریع واپو مبنی بر فسخ نادرست توافقنامه تولید مشترک توسط طرف خوانده، مطرح نمودند. پس از رایزنی بین طرفین اختلاف و مرکز، یک داور انحصاری از فهرست داوران مرکز تعیین شد. با توجه به ماهیت بسیار فنی اختلاف، از یک کارشناس درخواست شد تا کیفیت مواد مورد استفاده در تولید فیلم انیمیشن را ارزیابی کند. پس از یک جلسه استماع دو روزه که کاملاً آنلاین با استفاده از سیستم ویدئو کنفرانس انجام شد، داور انحصاری حکمی را صادر کرد که قانونی بودن فسخ یکجانبه توافقنامه تولید مشترک را تأیید می کند. (سایت واپو، آخرین مراجعه، ۰۱/۱۱/۱۴۰۰)

4_ داوری پذیری اموال فکری در حقوق ایران و اروپا

4_1_1 داوری پذیری اموال فکری در حقوق ایران

در ماده ۵۹ قانون ثبت اختراعات، طرح های صنعتی و علائم تجاری ایران آمده است: رسیدگی به اختلافات ناشی از اجرای این قانون و آیین نامه اجرایی آن در صلاحیت شعبه یا شعب خاصی از دادگاه های عمومی تهران می باشد که حداکثر تا شش ماه بعد از تاریخ تصویب قانون توسط رئیس قوه قضائیه تعیین می گردد. تصمیمات اداره مالکیت صنعتی توسط اشخاص ذینفع قابل اعتراض است و دادخواست مربوط باید ظرف دو ماه از تاریخ ابلاغ تصمیم به ذینفع و یا اطلاع او از آن ، به دادگاه صالح تقدیم گردد. تجدیدنظر خواهی از آراء و نحوه رسیدگی، تابع مقررات آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی است. در خصوص اینکه مقصود این ماده، پیش بینی صلاحیت انحصاری است یا نه ، ابهاماتی مطرح شده است. به نظر می رسد مقرر فوق به معنای صلاحیت انحصاری محاکم و داوری ناپذیر دانستن این موضوعات نباشد (جنیدی و غیاثوند، ۱۳۹۶: ۴۵) و انحصار رسیدگی قضایی به این دعاوی در تهران مدنظر بوده است. در حقوق ایران، ماده ۶۰ قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری، دعاوی مدنی و کیفری را تمیز داده است. مسلماً دعاوی کیفری قابلیت ارجاع به داوری را ندارند. اما در باب دعاوی مدنی، اختصاص دادن شعب خاصی برای رسیدگی به این دعاوی، به تنهایی نافی داورپذیری آنها نیست. چنین صلاحیت های انحصاری برای برخی شعب محاکم ملی، تنها نوعی تقسیم کار قضایی است و تعیین کننده عدم داورپذیری نیست. بر همین اساس ماده ۱۷۹ آیین نامه قانون ثبت اختراعات نیز مقرر داشته: با توجه به ماده ۵۹ قانون ثبت اختراعات، رسیدگی به دعاوی حقوقی و کیفری مرتبط با قانون و این آیین نامه در صلاحیت شعبه یا شعب خاصی از دادگاه های عمومی تهران است و در صورت امکان در اداره کل مالکیت صنعتی مستقر می شوند. در مورد دعاوی کیفری ، چنانچه جرم در خارج از تهران واقع یا کشف و یا متهم در خارج از تهران دستگیر شده باشد، در این صورت

تحقیقات مقدماتی در محل وقوع یا کشف جرم یا دستگیری متهم به عمل آمده و پرونده برای رسیدگی به دادگاه های مذکور در فوق ارجاع میشود. و در نهایت طبق ماده ۱۸۰ آیین نامه قانون ثبت اختراعات: چنانچه در ضمن رسیدگی کیفری ، متهم برای دفاع از خود موضوع مالکیت اختراع، طرح صنعتی ، علامت و نام تجاری را مطرح کند، دادگاه صالح مقرر در ماده ۵۹ قانون، خود باید به این موضوع رسیدگی نماید. و در نهایت ماده ۱۸۹ آیین نامه قانون ثبت اختراعات نیز تجدیدنظر از آراء محاکم و نحوه رسیدگی، در این حوزه را تابع مقررات آیین دادرسی دادگاه های عمومی و انقلاب در امور مدنی یا کیفری، می داند.

بر اساس دادنامه شماره ۹۱۰۹۹۷۰۲۷۰۱۰۱۱۳۳ صادره از شعبه ۵۶ دادگاه تجدیدنظر استان تهران دعوی الزام به انتقال رسمی بخشی از امتیاز نام تجاری، ارتباطی با اختلاف در مورد اجرای قانون ثبت اختراعات، علائم تجاری و طرح های صنعتی ندارد و لذا رسیدگی به آن تابع قواعد عمومی صلاحیت محلی دادگاههاست و در صلاحیت شعبه خاصی از دادگاه عمومی تهران نیست. طبق رأی شماره ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۰۱۰۲۰۱۵ صادره از شعبه ۱ بدوی دیوان عدالت اداری، انتشار کتاب دیگری بدون اجازه صاحب اثر از مصادیق امور ترافعی و رسیدگی به آن، خارج از صلاحیت دیوان است. همچنین به به موجب موجب دادنامه شماره ۹۱۰۹۹۷۰۹۰۱۳۰۲۲۸۵ صادره از شعبه ۱۳ بدوی دیوان عدالت اداری، رسیدگی به شکایت از تصمیمات کمیسیون ماده ۱۷ قانون ثبت اختراعات، خارج از صلاحیت دیوان و در صلاحیت دادگاه عمومی تهران است.

در لایحه قانون جامع داوری ایران که هنوز به تصویب مجلس شورای اسلامی نرسیده است ، برای اولین بار به وضوح به داوری پذیری دعاوی مالکیت فکری پرداخته شده است و مطابق ماده ۵ آن، دعاوی مربوط به اصل حقوق مالکیت فکری که نیازمند ثبت می باشند، قابل ارجاع به داوری نیستند. بند سوم ماده نیز دعاوی راجع به اصل حقوق مالکیت فکری را که به طرفیت نهاد دولتی مربوط، مثل اداره مالکیت صنعتی یا وزارت فرهنگ و ارشاد مطرح میشود، قابل ارجاع به داوری ندانسته است. همچنین تبصره این ماده نیز مقرر می دارد : دعاوی مرتبط با

نقض حق، انتقال حقوق، امتیاز بهره برداری و امثال آن قابل ارجاع به داوری می باشد. بنابراین چنانچه این لایحه مراحل تصویب را کامل کند، در ماده ۵ آن، دعاوی مالکیت فکری قابل داوری و دعاوی غیرقابل داوری به صراحت مشخص شده است. با توجه به اینکه به طور صریح یا ضمنی در این لایحه از نظم عمومی در حقوق ایران صحبتی به میان نیامده است، به نظر می رسد معیار مدنظر حقوقدانان برای داوری ناپذیری برخی دعاوی مالکیت فکری، صلاحیت نهادهای دولتی در ثبت و در نهایت صلاحیت انحصاری رسیدگی به اختلافات این دسته از حقوق است (حبیبی، شوشتری، ۱۳۹۹: ۱۶۲) در نهایت در سیاست های اجرایی اقدامات ملی مربوط به مالکیت صنعتی از نقشه جامع علمی کشور مصوب ۱۳۹۲ بند ۱۱ به تسهیل داوری و حل اختلاف تخصصی مسائل مربوط به مالکیت فکری در مراجع تخصصی و حقوقی غیردولتی، اشاره دارد.

2_4 داوری دعاوی مالکیت فکری موضوع لایحه داوری

در نظر داشته باشید که ماده ۵ لایحه داوری در کنار حق فکری بی نیار از ثبت، به دعاوی ناظر بر بهره برداری و نقض مالکیت فکری پرداخته است، نمود حق فکری بین ایاز از ثبت آفرینش های فکری حوزه مالکیت هنری و ادبی است، که این حوزه قابل ارجاع به داوری است چرا نیازی به ثبت و اخذ گواهینامه اختراع نیست. از سوی گیر، در باب بهره داری مالکیت فکری این دعاوی که بیشترین زمینه ارجاع به داوری را دارد، در نتیجه قراردادهای لیسانس یا واگذاری به وجود می آید و به دلیل ماهیت قراردادی، داوری پذیر محسوب می گردند. در واقع، این دعاوی بیشتر مربوط به تفسیر قراردادهاست و جنبه های فنی حق مالکیت فکری، کمتر در آن بحث می شود. انجام تعهدات قراردادی مثل افشای دانش فنی، محدوده حقوق اعطاشده و... در دعاوی قراردادی حقوق مالکیت فکری به بحث گذاشته میشود. بدیهی است که این موضوعات که همه از آزادی قراردادی طرفین سرچشمه میگیرد و مرتبط به منافع شخصی افراد است، ا به پذیر کلی داوری طور است. (بهمئی و شیخ عطار، ۱۳۹۷: ۵۱)

مورد دیگر دعاوی نقض این حقوق است. ممکن است این دعاوی، خارج از هرگونه رابطه قراردادی به وجود آید. طبیعی است که در این موارد، تنها در صورت توافق طرفین پس از بروز اختلاف، مسئله داوری این دعاوی طرح می شود. اما آنچه بیشتر در عمل رخ می دهد، فرضی است که باوجود قرارداد بین طرفین، یکی از اطراف قرارداد، خارج از محدوده قرارداد، از محصول فکری استفاده میکند. در این موارد، اگر شرط داوری پیش بینی شده در قرارداد به نحو کافی گسترده باشد، امکان داوری دعاوی نقض مطرح می شود. در نظر داشته باشید که نقض حقوق پتنت یا حق اختراع، زمانی است که یک محصول، همه عناصر مادی حداقل یکی از ادعاهای موجود در پروانه اختراعی را که ثبت شده، دارا باشد. در مقابل نقض یک علامت یا مارک تجاری، زمانی محقق می شود که شخص دیگری، از علامت تجاری مورد حمایت بهره برد و سبب گمراهی شود. بنابراین دعاوی نقض، به طور کلی دربرگیرنده به کارگیری محصول فکری، بدون اجازه صاحب آن است. (بهمئی و شیخ عطار، ۱۳۹۷: ۵۵)

با این حال در نظر داشته باشید که بیشترین اختلاف نظرها در خصوص داوری پذیری در میان کشورهای مختلف، در خصوص اعتبار حق مالکیت فکری نظیر اعتبار ورقه اختراع یا مالکیت آن حق فکری دیدگاههای مختلفی در میان کشورها مطرح شده است. اغلب کشورها، دعاوی مرتبط با نقض حقوق و قراردادهای بهره برداری را قابل ارجاع به داوری می دانند؛ زیرا در این قسم دعاوی، منفعت عمومی وجود ندارد (رضایی، ۱۳۹۵: ۱۴-۱۳).

در نهایت در نظر داشته باشید، داوری در موضوعات حقوق مالکیت فکری همانند سایر داوری های تجاری در سالهای اخیر، روند رو به افزایشی داشته است. در نظر داشته باشید که داور در تمام شرایط، تحت اراده طرفین نبوده و صدور رأی اجرا شدنی و اثربخش که مطلوب طرفین و دیوان داوری است، نیازمند ملاحظاتی است که در دعاوی مالکیت فکری به لحاظ قرارگرفتن در موضوعات بینابینی حقوق عمومی و خصوصی، جلوه ای منحصر به فرد خواهد داشت. بنابراین دادوران گرانقدر باید ابتدا بررسی نمایند که اولاً آیا موضوع، داوری پذیر است و

ثانیا موضوع داوری، بالقوه با نظم عمومی منطبق است یا خیر. از طرفی یک حق فکری از لحظه‌ی ثبت این به دارنده‌ی مال فکری تعلق می‌گیرد. این اموال با ثبت نزد دولت‌ها رسمیت می‌یابند و در واقع این دولت است که با اعطای گواهینامه‌ی ثبت اختراع [10] به آن‌ها حقوق انحصاری، اعطا می‌کند و بنابراین دعاوی مربوط به اعتبار این گواهینامه‌ها در صلاحیت دولت است و نمی‌تواند به داوری ارجاع شود. ماده‌ی ۱۸ قانون ثبت اختراعات مصوب ۱۳۸۶ بیان می‌دارد که هر ذی نفع می‌تواند ابطال گواهینامه‌ی اختراعی را از دادگاه درخواست نماید. بنابراین، در خصوص اموال فکری نیازمند ثبت، چنانچه دعوی در مورد صحت یا بطلان گواهینامه‌ی اختراع وجود داشته باشد، قابلیت ارجاع به داوری ندارد. اما در خصوص دعاوی ای جز مورد مذکور، در سکوت قانون گذار قائل به پذیرش داوری هستیم.

3_4 داوری پذیری اموال فکری در اروپا

در سطح اتحادیه اروپا، بسیاری از قدیمی ترین و شناخته شده ترین سازمانهای داوری جهان، در کشورهای عضو این اتحادیه مستقر هستند؛ از همین رو، هر ساله بخش قابل توجهی از اختلافات تجاری در جهان، برای حل و فصل نهایی روانه این سازمانها میگردند (رضوانیان، ۱۳۹۷ : ۳۹). به موجب ماده ۴۳ منشور حقوق اساسی اتحادیه اروپایی (مصوب ۲۰۰۰) : «هریک از شهروندان اتحادیه، هر شخص حقیقی یا حقوقی مقیم یکی از کشورهای عضو و هر شخص حقوقی که دارای دفتر ثبت شده در یکی از کشورهای عضو است، حق دارد در زمان سوءمدیریت در انجام اعمال نهادها یا ارکان جامعه اروپایی - به استثنای دیوان دادگستری و دادگاه بدوی به هنگامی که در مقام قضایی عمل میکنند - به داور یا میانجیگر شکایت کنند». پیش از تصویب مقرر مزبور نیز میتوان به کنوانسیون اروپایی در مورد داوری تجاری بین المللی یا کنوانسیون ژنو (۱۹۶۱) و کنوانسیون داوری اتحادیه اروپا (۱۹۹۰) به عنوان مهمترین تلاشهای صورت گرفته در سطح اتحادیه، در راستای تشویق یا الزام ارجاع به داوری در دعاوی مختلف اشاره نمود. کنوانسیون نخست در خصوص دعاوی تجاری در سطح بین الملل و کنوانسیون دوم در ارتباط با دعاوی مالیاتی در سطح اتحادیه می باشند.

در نظام حقوقی آلمان، دعاوی ابطال پروانه اختراع، تنها در صلاحیت دادگاه فدرال پروانه اختراع است. باید توجه داشت که در این کشور، «اداره پروانه اختراع [11]» در اعطای این پروانه، به بررسی ماهوی میپردازد؛ بنابراین قانونگذار آلمان، کلیه دعاوی ناظر به اعطاء یا ابطال پروانه اختراع را غیر قابل ارجاع به نظام خصوصی حل و فصل اختلافات می داند (بهمنی و شیخ عطار، ۱۳۹۷ : ۳۶).

در نظام حقوقی فرانسه، علیرغم تردیدهایی که در رابطه با قابلیت ارجاع به داوری دعاوی مالکیت فکری (به ویژه دعاوی مربوط به پروانه حق اختراع) وجود داشته، امروزه پذیرفته شده است که غیر قابل واگذاری دانستن حقوق مربوط به پروانه اختراع به نحو مطلق، نادیده گرفتن آزادی قراردادی طرفین در بهره برداری اقتصادی از چنین حقوقی است؛ چرا که حقوق مربوط به پروانه اختراع، علیرغم پیروی از تشریفات اداری هر دولت، از جمله داراییهای خصوصی محسوب میشود. در میان نظامهای حقوقی گوناگون، حقوق سوئیس و بلژیک با پذیرش اثر مطلق رأی داور، چندین گام از سایر نظامهای حقوقی فراتر رفته اند (بهمنی و شیخ عطار، ۱۳۹۷ : ۳۸-۴۶).

نتیجه گیری و پیشنهادات

اصلاح قانون داوری تجاری بین المللی و بخش داوری قانون آئین دادرسی مدنی یک مهم و ضرورت انکار ناپذیر است، اما نباید از تصویب دو لایحه غافل باشیم یکی لایحه داوری و دیگری لایحه جامع حمایت از مالکیت فکری، چرا که قوانین داوری و مالکیت فکری ما در ایران بسیار ضعیف تر از کشورهای اتحادیه اروپاست و به عنوان زمینه ای جهت الحاق به سازمان تجارت جهانی بازبینی مقررات مالکیت فکری و داوری شایسته پیشنهاد می شود، از سوی دیگر پاندمی کرونا ضرورت توجه به داوری برخط را مورد تاکید قرار داد که این مهم به خوبی در قوانین داوری وایپو اشاره شده و دچار کمبود نص قانونی در این حوزه هستیم. آنچنان که در این تحقیق بررسی شد، منطبق با نصوص قانونی، شعبی از دادگاه های عمومی تهران واجد صلاحیت رسیدگی به دعاوی مالکیت فکری ست ولی این موضوع نافی ارجاع چنین دعاوی به داوری نبوده و با تصویب

لایحه جامع داوری، سکوت نصوص قانونی در این باب رفع خواهد شد. آنچه مسلم است در دعاوی نقض مالکیت فکری در فرض وجود قرارداد و شرط داوری مابین طرفین امکان ارجاع به داوری فراهم است اما در فرض نبود چنین رابطه ای ارجاع به داوری در حاله ای از ابهام است و در دعاوی لیسانس مالکیت فکری که ایضا ناشی از قرارداد دو جانبه است، داوری پذیرنی مالکیت فکری پذیرفته شده است، وانگهی آنچنان که در پرونده های داوری واپیو نیز نمایان است، ضرورت آموزش بیشتر داوران و آشنایی با مفاهیم مالکیت فکری یک ضرورت اجتناب ناپذیر است که بهتر است مورد اهتمام قرار گیرد که این مهم نیازمند توسعه و تمرکز بیشتر بر وکالت تخصصی و حوزه مالکیت فکری ست چرا که ایران مملو از وکلایی ست که آشنایی چندانی با حوزه حقوق مالکیت فکری ندارند..

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه آزاد اصفهان به خاطر حمایت معنوی و همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می شود.
از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می شود.

۷- منابع

- الف) کتاب

-رئیس، لیلیا، ۱۳۸۸، نظام حل و فصل اختلافات حقوق مالکیت معنوی، تهران: انتشارات جنگل.

-شمس، عبدالحمید، ۱۳۹۲، حقوق مالکیت بر علائم تجاری و صنعتی، چاپ اول، تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علم انسانی دانشگاهها (سمت).

-کمیلی پور، علی، ۱۳۹۷، متون حقوقی حقوق تجارت بین الملل، تهران، جنگل، چاپ اول.

-لوفلد، آندریاس اف، ۱۳۹۰. حقوق بین الملل اقتصادی، چاپ اول، انتشارات جنگل،

-مشیریان، محمد، ۱۳۳۹. حق مولف و حقوق تطبیقی، چاپ اول، انتشارات دانشگاه تهران،

ب). مقاله

-بهمئی، محمد علی، شیخ عطار، حسنی. (۱۳۹۷). 'قابلیت داوری دعاوی حقوق مالکیت فکری نیازمند ثبت،' *مجله حقوقی بین المللی*، ۳۵ (شماره ۵۸ - بهار - تابستان)،. doi: 10.22066/cilamag.2018.31682 pp. 31-64.

-تفرشی، محمد عیسی، نژاد، سید محمد اسدی. (۱۳۸۷). 'ویژگی های مقررات داوری سازمان جهانی مالکیت فکری و مقایسه آن با قانون داوری تجاری بین المللی،' *مطالعات حقوق خصوصی*، ۳۸ (۱)، pp. -.

-جنیدی، لعیا، غیاثوند قزوینی، نسترن، ۱۳۹۶، داوری پذیری در نظام حقوقی ایران با تأکید بر رویه قضایی، حقوق تطبیقی جلد ۱۳ پاییز و زمستان شماره ۲ (پیاپی ۱۰۸)

-حبیبیا، سعید، شوشتری، زهرا. (۱۳۹۹). 'نظم عمومی و داوری پذیری دعاوی مالکیت فکری،' *مجله حقوقی دادگستری*، ۸۴ (۱۱۰)، doi: 143-161. pp. 10.22106/ijl.2020.116017.2981

-خزاعی، حسین، رای داور در حقوق داخلی و تجارت بین المللی، فصلنامه حقوق، دوره ۳۷، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۶، صفحه ۱۱

-رضایی، علی (۱۳۹۵)، مطالعه ی تطبیقی داوری پذیری اختلافات راجع به مالکیت فکری، فصلنامه تعالی حقوق، سال ۸، شماره ۱۷، صص ۷-۳۴.

-زارع، علی، ابراهیمی رامندی، جمشید. (۱۳۹۷). 'اصول حقوقی حاکم بر داوری سازمان جهانی مالکیت فکری،' *تحقیقات حقوقی آزاد*، ۱۱ (۴۲)، pp. 81-106.

-زر کلام، ستار، ۱۳۸۸، حقوق مالکیت ادبی و هنری، سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه ها

-کمیلی پور، علی، رئیس، لیلیا، راعی، مسعود. (۱۴۰۰). 'مطالعه تطبیقی تدابیر پیشگیرانه از نقض مالکیت فکری در سیاست جنایی تقنینی ایران و رویه رکن حل و فصل اختلافات سازمان تجارت

-
<https://www.wipo.int/amc/en/arbitration/case-example.html>

[1] Salomon

[2] بند الف ماده ۱ قانون حمایت از نشانه‌های جغرافیایی: «نشانه جغرافیایی نشانه‌ای است که مبدأ کالایی را به قلمرو، منطقه یا ناحیه‌ای از کشور منتسب می‌سازد، مشروط بر این که کیفیت و مرغوبیت، شهرت یا سایر خصوصیات کالا اساساً قابل انتساب به مبدأ جغرافیایی آن باشد.»

[3] . Byrner,

[4] .Reymond, Jeff.,

[5] David

[6] institutional arbitration

[7] - The WIPO Arbitration and Mediation Center

[8] . Pullaud

[9] Georgios

[۱۰] طبق ماده‌ی ۳ قانون ثبت اختراعات ۱۳۸۶، گواهینامه اختراع سندی است که اداره مالکیت صنعتی برای حمایت از اختراع صادر می‌کند و دارنده آن می‌تواند از حقوق انحصاری بهره‌مند شود

[11] - Patentbüro.

جهانی^۱، فصلنامه علمی مطالعات پیشگیری از جرم، ۱۶(۵۹)،
pp. 173-190. doi:
10.22034/cps.2021.208292.1276

ج) پایان نامه

-معزی، سروش، ۱۳۹۴، حل و فصل اختلافات حقوق مالکیت فکری از طریق داوری بین المللی، پایان نامه ارشد حقوق تجارت بین الملل، دانشکده حقوق دانشگاه آزاد دامغان.

-منابع لاتین

-Byrner, Noel and MC Bratney, Amand. 2005. Licensing Technology. Thrid Edition, Jordans Publishing Limited,

-Salomon, Claudia T (2013), Litigation or Arbitration How Best to Resolve Cross-Border Disputes in the Financial Sector?, Latham & Watkins Client Alert Commentary, No 1548 (<https://www.lw.com/thoughtLeadership/LW-arbitration-primer-financial-sector>).

-David Rene, 1983. Arbitration in International Trade, Deventer, The Netherlands,

-Pullaud, Dulion, 2007. Economica Reed, Oxford press

-Reymond, Nimmer T and Jeff, Dodd C. 2010. Modern Licensing Law, volume 1. west press,

-Georgios I. Zekos, 2008. International Commercial and Marine Arbitration, Routledge Cavendish, USA,

سایت

-<https://www.international-arbitration-attorney.com/fa/international-arbitration-and-intellectual-property-ip-disputes>

Arbitration of intellectual property claims through the approach of international law and Iranian law

Ali Kamilipour PhD Student in Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Faculty of Humanities and Law, Islamic Azad University, Isfahan Branch, Isfahan, Iran.

Maedeh CHinisaz PhD Student in Jurisprudence and Fundamentals of Islamic Law, Faculty of Humanities and Law, Islamic Azad University, Isfahan Branch, Isfahan, Iran.

Faezeh Majlisi M.Sc. Student of Private Law, Faculty of Humanities and Law, Islamic Azad University, Isfahan Branch, Isfahan, Iran

Abstract:

Arbitration is one of the most important and alternative ways of resolving disputes. Resolving legal disputes through arbitration has advantages over litigation, such as the speed of arbitration over litigation, as well as the consent and agreement of the parties to the arbitration, whether the agreement is in the contract or after the dispute. also, disputes related to intellectual property are also areas of arbitration, but in Iran, the study of the arbitrability of intellectual property claims is one of the objectives of this study. On the other hand, the subject of intellectual property rights as a specialized subject requires experience, knowledge and mastery of relevant international rules. However, the question of what claims in the field of intellectual property can enter the arbitration process, by examining the draft of the Comprehensive Arbitration Law and the executive policies of national measures related to industrial property adopted in 1392 and the WIPO Arbitration Center and arbitrators in the field of arbitration will be given Which shows the special attention to the arbitration of intellectual property claims and shows that the existence of a competent intellectual property court in Tehran does not negate arbitration and arbitration in the field of contracts of transfer and exploitation of intellectual property, ownership of unregistered trademarks may be possible.

Keywords: Intellectual property law. international arbitration. Dispute Resolution . WIPO Arbitration Center.

JEL Classification:

Thematic classification is the main problem of the research. This classification can be extracted from the site http://www.jaml.ir/article_251234.html . Also, the Persian translation of this classification is available on the website of the Scientific Quarterly of Modern Jurisprudence and Law, in the "For Writers" section at http://www.jaml.ir/article_251234.html .

---

* Corresponding author alikomeilipour2000@gmail.com